

บทที่ 5

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน อัมพวา

ในการศึกษาการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวามีรายละเอียด ดังนี้

5.1 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรม แบ่งได้เป็น

5.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการค้า

5.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการบริการ

5.1.3 กลุ่มผู้นำชุมชน

5.1.4 กลุ่มผู้สนับสนุน

5.1.5 กลุ่มนักท่องเที่ยว

5.2 การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา

5.3 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรม

ในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มบุคคลต่างๆ ในรูปแบบของสินค้า บริการ และสถานที่ท่องเที่ยว แสดงข้อมูลได้ดังนี้

5.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการค้าขาย รายที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคล

พี่อ้อ (นามสมมติ) ประกอบอาชีพขายขนมหวานบริเวณตลาดบกสี่แยกถนนศรีอัมพวาทุกวัน พี่อ้อเกิดที่กรุงเทพฯและย้ายมาอยู่ที่อัมพวาแห่งนี้ เมื่ออายุ 8 ขวบ ประกอบอาชีพค้าขายขนมหวานมาได้ประมาณ 20 กว่าปี

วิธีการในการทำขนมหวาน

ขนมหวานที่พี่อ้อขายมีหลากหลาย เช่น ตะโก้ ทองหยิบ ทองหยอด และข้าวตู เป็นต้น พี่อ้อได้ถ่ายทอดวิธีในการทำข้าวตูว่า นำข้าวสุกไปตากให้แห้ง นำมาคั่ว บด และร่อนให้ละเอียด กวนมะพร้าว กะทิ น้ำตาล แปะแซ่เข้าด้วยกันให้สุกและใส่ข้าวที่ร่อนได้ละเอียดแล้วลงไป เมื่อผสมเสร็จแล้ว ก็นำมาอัดใส่แม่พิมพ์ออกมาเป็นข้าวตูที่มีรูปทรงกลมรีมีลายดอกไม้อยู่ตรงกลาง

การใช้ทุนทางวัฒนธรรม: การทำขนมหวาน

สูตรในการทำข้าวตูฟ้อได้มาจากคุณแม่ที่ถ่ายทอดด้วยวิธีการทำขนมให้ดูและให้ฟ้อเป็นคนช่วยทำ ส่วนผสมต่างๆ ที่ฟ้อทำขนมข้าวตูในปัจจุบันยังคงใช้สัดส่วนเท่าเดิม เพื่อคงรสชาติเดิมไว้ แต่กรรมวิธีในการผลิตนั้นได้ใช้เครื่องมือที่ทันสมัย เช่น เครื่องปั่น แทนการใช้ครกตำ และแป้งพิมพ์ที่มีหลากหลายรูปทรง แทนการใช้มือปั้น ส่วนการสืบทอดในการทำขนมยังไม่มีคนมาเรียนรู้กับฟ้อ แต่อาจจะเป็นน้องชายของฟ้อที่มาช่วยขายขนมในวันหยุดเสาร์อาทิตย์

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ฟ้อได้เพิ่มจำนวนของขนมแต่ละชนิดไม่มากนักในการขายให้กับนักท่องเที่ยว และขยายช่วงเวลาในการขายขนมเพิ่ม ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ประกอบกับพัฒนาการบรรจุขนมใส่ถุงเพื่อสะดวกต่อการซื้อขายและดึงดูดผู้ซื้อ แต่ฟ้อจะเน้นให้มีลูกค้าประจำ โดยคงรสชาติของขนมไว้เพื่อให้ผู้ที่ชื่นชอบกลับมาหาซื้อใหม่

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ฟ้อบอกว่า ตลาดน้ำทำให้มีคนมาขายขนมกันมากมาย แต่ฟ้อก็ไม่ได้เพิ่มจำนวนขนมมาขายแข่งกับตลาดน้ำมาก เพียงแต่พอควร ให้ขายหมดในแต่ละวัน ฟ้อมีลูกค้าประจำที่เคยอุดหนุนซื้อขนมกันมาตลอด ฟ้อยังให้ความคิดเห็นในเรื่องของความสะอาดที่ลดน้อยลงของชุมชนหลังจากมีตลาดน้ำ เนื่องจากมีขยะจำนวนมาก

ผู้ประกอบการค้าขาย รายที่ 2

ข้อมูลส่วนบุคคล

พีศิ (นามสมมติ) อายุ 47 ปี ผู้ให้สัมภาษณ์แทนบิดาที่ประกอบอาชีพขายผัดไทอยู่บริเวณใกล้กับวัดนางวัง เนื่องจากบิดาของพีศิอายุมากจึงไม่ค่อยได้ยิน พีศิได้ช่วยพ่อขายผัดไทมาตั้งแต่เรียนจบ ซึ่งพ่อของพีศิได้ขายผัดไทมากกว่า 40 ปีแล้ว และมีรายการโทรทัศน์หลายรายการ มาถ่ายทำพร้อมให้ประกาศนียบัตร รวมถึงนิตยสารหลายฉบับที่ตีพิมพ์เรื่องราวของร้านผัดไทประยุกต์แห่งนี้

วิธีการในการทำผัดไท

พีศิได้ช่วยพ่อในการทำผัดไท โดยการผัดกุ้งสดเตรียมไว้ก่อน เมื่อมีลูกค้ามาสั่งจึงให้พ่อผัดเส้นผัดไท ปรงรสและใส่ส่วนผสมที่เป็นสูตรพิเศษของทางร้าน

การใช้ทุนทางวัฒนธรรม: การทำผัดไทประยุกต์

พีศิเรียกผัดไทของที่ร้านว่า ผัดไทประยุกต์ เนื่องจากพ่อของพีศิได้คิดสูตรในการทำผัดไท และได้ปรับปรุง พัฒนาจนเป็นที่พึงพอใจของลูกค้า พีศิบอกว่าจะหารับประทานผัดไทแบบนี้ได้ที่นี่ที่เดียว พีศิได้เล่าว่า พ่อเปลี่ยนจากการขายก๋วยเตี๋ยวมาขายผัดไทก็เนื่องจากเห็นว่าที่บ้านมีกุ้งเยอะ และเป็นกุ้งแม่น้ำ จึงได้คิดทำอาหารที่ต้องใช้กุ้งเป็นส่วนประกอบ และทางร้านก็ยังใช้กุ้ง

แม่น้ำเป็นส่วนประกอบในการทำผัดไท และอาหารอื่นๆ ให้บริการลูกค้ามาจนถึงปัจจุบัน โดยจะรับซื้อจากคนตักในแม่น้ำแม่กลอง พี่ศิบบอกว่า พ่อได้ถ่ายทอดวิธีการในการทำผัดไทให้ แต่ยังไม่มีใครที่จะสืบทอดการทำผัดไทต่อจากพี่ศิ

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ร้านของพี่ศิใช้เวลาในการกำหนดการขายในแต่ละวัน คือตั้งแต่ 9 โมงเช้า จนถึง ปาย 3 โมง ไม่มีวันหยุด แต่ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ลูกหลานก็จะมาตั้งร้านขายอาหาร เช่น ปลาหมึกย่าง ส้มตำ ภายในร้านเพิ่ม ลูกค้าที่มารับประทานจะเป็นลูกค้าประจำ และคนในท้องถิ่นที่คุ้นเคย จึงไม่คิดต่อเติมร้านเพิ่ม

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

พี่ศิบอกว่ารู้สึกชอบมากเวลาที่คนมาเที่ยวที่นี่ เพราะที่แห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย อาหารที่อยู่บริเวณตลาดน้ำก็สะอาด อยากให้คนมาพักผ่อน

สรุปการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้ประกอบการค้า

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้ประกอบการค้า จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการค้า นำวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในชุมชนมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้า และได้มีการพัฒนาโดยการเพิ่มเติม ดัดแปลง เพื่อให้ได้สินค้าที่มีลักษณะเฉพาะ พร้อมทั้งปรับปรุงวิธีการในการผลิต เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และทันสมัยในการดึงดูดลูกค้า จนได้รับการยอมรับจากผู้ซื้อเป็นประจำ ซึ่งผู้ประกอบการค้ามีความเชี่ยวชาญในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เห็นได้จากการดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์มาเป็นเวลาหลายปี

5.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการบริการ รายที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคล

ป้าน้อย (นามสมมติ) อายุ 57 ปี เจ้าของร้านขายของชำและที่พัก ซึ่งเป็นคนอัมพาาโดยกำเนิด และอาศัยอยู่บ้านริมคลองอัมพาาซึ่งมีทั้งหมด 5 คูหา ป้าน้อยเล่าว่าเจ้าของเดิมที่ขายห้องแถวให้นี้อยู่มาแล้ว 50 ปี และครอบครัวของป้าน้อยมาซื้อและทำการซ่อมแซม อาศัยอยู่ต่อมาอีกเป็นเวลา 50 ปี ป้าน้อยประกอบอาชีพค้าขายของชำ และขนมขายทั้งปลีกและขายส่ง ในปัจจุบันได้แบ่งห้องแถว 4 คูหาเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและ 1 คูหา เป็นร้านขายของเช่นเดิม ซึ่งแต่เดิมที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมีอยู่ 3 คูหา แต่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นจึงมีการต่อเติม ซ่อมแซมเพิ่มอีก 1 คูหา ส่วนตัวบ้านที่ป้าน้อยและครอบครัวอาศัยอยู่จะอยู่หลังห้องแถว

วิธีการในการบริการที่พัก

ป้าน้อยใช้ห้องแถวที่มีอยู่เดิม ตกแต่ง ซ่อมแซม ภายในห้องแถว โดยแบ่งเป็นห้องนอน 4 ห้องนอน ภายในห้องนอนติดตั้งแอร์ และมีโทรทัศน์ให้บริการนักท่องเที่ยว ส่วนห้องน้ำ มี 2 ห้องซึ่งเป็นห้องน้ำรวม เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในการตกแต่งเป็นของใช้ที่มีอยู่เดิม นักท่องเที่ยวที่มาพักที่สถานที่

แห่งนี้ จะได้รับบริการอาหารเช้า 1 มื้อ และทางบ้านน้อยจะสอบถามความต้องการใส่บาตรตอนเช้าของนักท่องเที่ยว โดยจะเตรียมอาหาร ขนม น้ำ ดอกไม้ ธูป เทียนใส่ถุงพลาสติก ชุดละ 35 บาท ให้กับนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะใส่บาตร และจะเรียกนักท่องเที่ยวให้มาใส่บาตรเวลา 6 นาฬิกา ซึ่งบ้านน้อยบอกว่า มีทั้งพระที่บิณฑบาตรทางเรือ และเดินเท้า นักท่องเที่ยวที่มาพักที่นี่จะต้องเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง แต่บริเวณหน้าบ้านริมน้ำของบ้านน้อยจะมีเรือมาจอดรอไว้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา สำหรับนักท่องเที่ยวที่ขับรถมาที่มีจอดรอไว้บริการได้ 4 คัน ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านติดถนนในการดำเนินงานเกี่ยวกับที่พักนี้บ้านน้อยและครอบครัวดำเนินงานกันเองในทุกส่วน ทั้งในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ ซึ่งบ้านน้อยบอกว่า นักท่องเที่ยวที่มาพักส่วนใหญ่จะรู้จากการบอกปากต่อปาก บ้านน้อยจะมีแค่นามบัตรแจกนักท่องเที่ยวที่มาพักเท่านั้น

การใช้ทุนทางวัฒนธรรม: การทำที่พัก

ในการทำที่พักนี้ บ้านน้อยใช้ห้องแถวที่เป็นไม้สักทองโบราณ และใช้รูปแบบโครงสร้างของห้องแถว ซึ่งเป็นทรงมะลิลา ซึ่งเป็นของเดิม และใช้ของตกแต่งที่เป็นข้าวของเครื่องใช้ที่มีอยู่เดิมมาตกแต่ง เพียงแต่ต่อเติมห้องพักไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวห้องละจำนวน 2-3 ท่าน จำนวน 4 ห้อง และห้องน้ำ 2 ห้อง ซึ่งการทำห้องน้ำรวมแค่ 2 ห้องนั้นก็เพื่อสะดวกต่อดูแล ทำความสะอาด และมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆที่ทันสมัยไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

บ้านน้อยบอกว่าการดำเนินงานในการทำที่พักนี้คงทำต่อไปเรื่อยๆ และมีลูกๆ ช่วยดูแล ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการซ่อมแซมห้องแถวเพิ่มอีก 1 คูหา สำหรับทำที่พัก แต่ยังคงเหลืออีก 1 คูหาในการขายของซึ่งยังเลิกขายไม่ได้เพราะมีลูกค้าประจำ ส่วนในการประชาสัมพันธ์อาจมีการใช้สื่อต่างๆช่วยแต่ต้องดูปริมาณการเข้ามาพักของนักท่องเที่ยวก่อน

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนี้ดีทำให้ชาวชุมชนอัมพวา มีรายได้ และคิดว่าไม่มีปัญหาใด ๆ บ้านน้อยบอกว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักที่นี่มีพฤติกรรมที่ไม่รบกวนชาวชุมชน

ผู้ประกอบการบริการ รายที่ 2

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณตุ้ม (นามสมมติ) อายุ 52 ปี เป็นคนอัมพวา ให้บริการที่พักอยู่บริเวณชุมชนบางกะพ้อม 2 บริเวณบ้านพักเป็นสวนผลไม้ ซึ่งเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมาเพียง 7 ครั้ง

วิธีการในการบริการที่พัก

ภายในบริเวณบ้านพัก ประกอบไปด้วย เรือนไม้แบบสำเร็จรูปตั้งอยู่ 2 หลัง ภายในเรือนพักสามารถบรรจุคนได้ประมาณ 8-10 คน เป็นเรือนพัสดม 1 หลัง เรือนแอร์ 1 หลัง ซึ่งคุณตุ้มได้ใช้เป็นบ้านมาก่อน 1 หลัง แล้วจึงมาใช้เป็นที่บริการที่พักให้กับนักท่องเที่ยว โดยด้านหลังที่พักเป็น

ห้องน้ำ ซึ่งเป็นห้องน้ำรวม และมีห้องครัวรวมไว้บริการด้วย คุณตุ้มบอกว่า ถ้านักท่องเที่ยวเป็นเด็กวัยรุ่น ก็จะได้คิดเหมือนเป็นลูกหลาน คอยให้บริการในด้านอาหาร และราคาต่อรองกันได้ คุณตุ้มบอกว่า นักท่องเที่ยวสามารถไปเดินเล่นภายในสวน ซึ่งมีเนื้อที่ 13 ไร่และเก็บผลไม้รับประทานได้ตามสบาย การดำเนินการจัดการในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นการดำเนินงานภายในครอบครัว โดยลูกชายคุณตุ้มจะมีเว็บไซต์ของสนามบีบีกัน และเบอร์โทร เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ติดต่อสอบถาม

การใช้ทุนทางวัฒนธรรม: การทำที่พัก

คุณตุ้มได้ใช้ที่ดินซึ่งเป็นของภรรยาที่ได้รับมรดกจากบิดา มาใช้สร้างบ้านพักแห่งนี้ เดิมคุณตุ้มต้องการให้เป็นที่พักผ่อนของครอบครัว เนื่องจาก คุณตุ้มและภรรยาได้ไปประกอบอาชีพอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่เนื่องจากลูกชายของคุณตุ้มได้ทำสนาม บีบีกัน อยู่ภายในบริเวณ อำเภอเมือง จึงปรึกษากับคุณตุ้ม ว่า ควรจะมีการเตรียมที่พักรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเล่น บีบีกัน และรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอัมพวา จึงได้ตัดแปลงบ้านเป็นที่พักขึ้น

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

คุณตุ้มบอกว่า จะมีการสร้างที่พักเพิ่ม แต่ต้องการให้ที่พักแห่งนี้มีสิ่งแวดล้อมแตกต่างไปจากที่สนามบีบีกัน คือต้องการให้เป็นที่พักผ่อน สงบสบาย

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

คุณตุ้มบอกว่า เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ชาวบ้านมีงานทำ คนที่เคยย้ายถิ่นออกไปก็กลับเข้ามา แต่ต้องระวังเรื่องความปลอดภัยมากขึ้น

สรุปการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้ประกอบการบริการ

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้ประกอบการบริการ จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการบริการ ได้ต่อเติม ซ่อมแซม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสถานที่และสิ่งของในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีการเพิ่มเติม ขยายพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการบริการเป็นเจ้าของกิจการ ดำเนินงานต่างๆ กันเองภายในครอบครัว และมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการให้บริการ เช่น การเตรียมอาหารเช้า การจัดเตรียมสิ่งของให้นักท่องเที่ยวได้ใส่บาตรในตอนเช้า ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวชุมชน

5.1.3 กลุ่มผู้นำชุมชน รายที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณพัฒน์ (นามสมมติ) อายุ 62 ปี เป็นผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เนื่องจาก ลุงพัฒน์เป็นบิดาของประธานชุมชนตลาดอัมพวา ที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ จึงทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประธานชุมชนตลาดอัมพวา และลุงพัฒน์ยังคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนอัมพวาแก่ผู้

ที่มาศึกษา เนื่องจากลุ่มพัฒนา เป็นประธานผู้นำชมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม และปัจจุบันได้ บัตรมัคคุเทศน์มาไว้ประกอบอาชีพ ลุ่มพัฒนา มีหน้าที่ที่สำคัญอีกหลายหน้าที่ ได้แก่ เป็นประธาน โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจตำบลอัมพวาและเป็นคณะกรรมการวัฒนธรรมอำเภออัมพวา

วิธีการในการสนับสนุนการท่องเที่ยว

ลุ่มพัฒนา จะคอยให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่ประธานชุมชน และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า กลุ่มผู้ ให้บริการ สอดส่อง ดูแล ถ้ามีการกระทำผิดใดๆจะเตือนกันโดยลุ่มพัฒนามีความต้องการอยากให้ เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทรัพยากรเหลือถึงลูกหลานและมีความต้องการให้ความ เป็นตลาดน้ำยามเย็นคงอยู่ ไม่อยากให้กลายเป็นตลาดเร็วหนึ่งห้อย โดยจะพยายามจัดระเบียบ ให้กับการสัญจรทางน้ำเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุแก่เรือพ่อค้าแม่ค้า และนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม

ลุ่มพัฒนากล่าวอย่างภาคภูมิใจในเมืองที่เป็นแผ่นดินเกิดของพระบรมราชวงศ์จักรี และการ มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ บ้านเรือนที่ยังคงสภาพความเป็นชุมชนริมน้ำที่ปัจจุบันได้รับรางวัลยูเนสโก ลุ่มพัฒนายังบอกอีกว่า จะพยายามทำให้ชุมชนคลองอัมพวาได้เป็นมรดกโลกอีกด้วย พร้อมทั้งยก ย่องผู้นำคนสำคัญคือ ท่านนายกเทศมนตรี ร้อยโทพัชรโรดม อุนสุวรรณ ที่ได้พยายามนำเสนอความ อุดมสมบูรณ์ของเมืองอัมพวา และเห็นความสำคัญของเมืองอัมพวาที่เคยเป็นตลาดน้ำในอดีต จึง ได้ฟื้นฟูตลาดน้ำขึ้นมาใหม่อีกครั้ง เป็นตลาดน้ำที่ไม่เหมือนกับที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เพื่อที่จะ นำเสนออาหารการกินแบบพื้นบ้านของชาวอัมพวาให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ลุ่มพัฒนา มีความเป็นห่วงในการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว กับพื้นที่ของชุมชนที่มี ขนาดเล็กที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เต็มที่ และไม่สามารถจะจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่ จะเข้ามาได้ ประกอบกับการเข้ามาของพ่อค้าแม่ค้าต่างถิ่น ซึ่งลุ่มพัฒนาบอกว่า ตรงนี้ขึ้นอยู่กับ ความสามารถของพ่อค้าแม่ค้าแต่ละคนที่จะดึงดูดลูกค้าและสร้างลูกค้าประจำได้ เพียงแต่ต้องมี มาตรฐานได้การกำหนดราคาของสินค้าที่ขาย แต่ไม่มีการจำกัดประเภทของสินค้า

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ปัญหาขยะ ปัญหาที่จอดรถ เป็นปัญหาที่ลุ่มพัฒนาเป็นห่วงมากที่สุด และปัญหาเรื่องความ ปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่ลุ่มพัฒนาต้องหาวิธีป้องกันปัญหาอยู่ตลอดเวลา ส่วนในความคิดเห็น เรื่องเสียงดังของเรือน้ำเต๋วนั้น ลุ่มพัฒนาบอกว่าอยากให้ เป็นเรือพายเหมือนกัน แต่ความเขี้ยวและ ความลึกของสายน้ำ ระบบน้ำขึ้นน้ำลง ไม่สามารถจะพายเรือได้ ระยะทางในการล่องเรือก็เป็น ระยะทางที่ไกล จึงจำเป็นต้องใช้เรือเครื่อง ปัญหาของแรงคลื่นเขาะตลิ่งและทำลายแหล่งกำเนิด ของหิ่งห้อยนั้น ลุ่มพัฒนาบอกว่าน้ำที่เขาะตลิ่งนั้นเขาะฝั่งคั่งไม่ได้เขาะฝั่งแหลมซึ่งเป็นแหล่งกำเนิด ของหิ่งห้อย และลุ่มพัฒนาบอกว่าหิ่งห้อยนั้นจะตายเนื่องจากน้ำเสียและยาฆ่าแมลง ซึ่งลุ่มพัฒนา

บอกว่าชาวชุมชนพยายามต่อต้านโรงงานอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาตั้งในจังหวัดสมุทรสงครามแห่งนี้ และพยายามให้โรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ทางต้นน้ำมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกมา และทางชุมชนก็มีการพยายามบังคับระยะเวลาในการล่องเรือคือให้ใช้ระยะเวลาในการชมหิ่งห้อยประมาณ 1 ชั่วโมง 20 นาที ลุงพัฒน์บอกว่าอยากจะให้จังหวัดสมุทรสงครามเป็นปอดของคนกรุงเทพฯ

ผู้นำชุมชน รายที่ 2

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณเต็ม (นามสมมติ) อายุ 63 ปี ลุงเต็ม เป็นคนจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อแต่งงานกับภรรยา ซึ่งเป็นคนอัมพวาจึงย้ายมาอยู่อัมพวาได้ 20 กว่าปีแล้ว ลุงเต็มประกอบอาชีพค้าขาย และเป็นผู้นำชุมชน

วิธีการในการสนับสนุนการท่องเที่ยว

ลุงเต็มบอกว่า ในการประชุมเพื่อให้เกิดตลาดน้ำขึ้นมา ลุงเต็มได้เสนอกับท่านนายกเทศมนตรีให้จัดตั้งเลย ลุงบอกว่าให้ลองทำดู ดีกว่าจะไม่ทำ ถ้าทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จก็ไม่เป็นไร ดีกว่านั่งดูเฉยๆ เพราะลุงคิดว่าตลาดน้ำจะมีส่วนสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ให้คนในชุมชนมีงานทำ เชิดหน้าชูตาตำบล และจังหวัด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม

ลุงเต็ม บอกว่า การมีตลาดน้ำ และหิ่งห้อย ที่ทำให้อัมพวากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็เหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวที่อื่น แต่ในความคิดเห็นของลุงเต็มที่ทำให้อัมพวาไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวที่อื่น เพราะว่า อัมพวาเป็นเมืองแห่งราชินิกุล เคยเป็นเมืองเสียบึงเป็นแหล่งขนถ่ายสินค้าไปเมืองหลวง ความเป็นมาของเมืองอัมพวาที่มีความสำคัญแห่งนี้ ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวได้

แนวโน้มในการพัฒนาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ลุงเต็มบอกว่าการที่มูลนิธิชัยพัฒนาเข้ามา ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่กระจุกตัวอยู่ตรงบริเวณสะพาน ได้กระจายไปตามเส้นทางมากขึ้น เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ลุงเต็ม ดีใจ และเสียใจ ที่มีการท่องเที่ยวเข้ามา คือดีใจที่เมืองเจริญขึ้นแบบหน้ามือเป็นหลังมือ แต่เสียใจที่ชาวบ้านบางคนเดือดร้อน เพราะเกิดการไล่ที่ผู้ที่เช่าอยู่ดั้งเดิม กลายเป็นย่านธุรกิจ ทั้งยังมีปัญหาในเรื่องของเสียงเรือ ตลิ่งพัง และที่จอดรถซึ่งตอนนี้ชุมชนและผู้ที่มีความรับผิดชอบก็ดูแลไม่ทั่วถึง

สรุปการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้นำชุมชน

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้นำชุมชน จะเห็นได้ว่า ผู้นำชุมชน ตระหนักถึงคุณค่าและมีความผูกพัน ห่วงแหนชุมชนอัมพวา โดยการให้ความสำคัญกับประวัติความเป็นมาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติรวมทั้งตระหนักถึงปัญหาจากการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้นำชุมชนจะมีการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์สภาพปัญหา และดำเนินการแก้ไข เพื่อให้ชุมชนอัมพวาเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการเป็นเมืองน่าอยู่ของชาวชุมชนอัมพวาต่อไป

5.1.4 กลุ่มผู้สนับสนุนรายชื่อที่ 1 (นอกชุมชน)

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณมี (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ มูลนิธิชัยพัฒนา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม

คุณมี เล่าว่า การดำเนินงานของทางมูลนิธิชัยพัฒนาได้นำแนวทางตามพระดำริขององค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ที่มีอยู่จำนวน 4 ข้อ มาดำเนินงานพัฒนา ดังนี้

1. การอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต
2. ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
3. ต่อยอดการท่องเที่ยว เชื่อมตลาดน้ำอัมพวากับอุทยานร. 2 ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเดียวกันได้ ในแต่ละจุดจะมีเอกลักษณ์ เกิดเป็นความหลากหลายในชุมชน
4. ให้ชุมชนบริหารจัดการพื้นที่ตรงนี้ได้

คุณมี มองว่าการพัฒนาจะต้องตอบโจทย์เรื่องการกินดีอยู่ดี และต้องมีความยั่งยืนด้วย คือต้องกินดีอยู่ดี และต้องมีกินตลอดไป ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นเพียงเครื่องมือของการพัฒนาเรา(โครงการฯ) มาที่นี้ทำงานอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหลักสำคัญ แต่เมื่ออนุรักษ์แล้วต้องทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าก่อน แล้วค่อยเป็นมูลค่า ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นผลพลอยได้จากการที่ชุมชนขับเคลื่อนไปจากแนวทางการพัฒนาที่มูลนิธิชัยพัฒนาได้ดำเนินการ

ในกรอบของวัตถุประสงค์ทั้งสี่ข้อ ก็เกิดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในพื้นที่ ณ ปัจจุบัน ยังคงทำงานอยู่ในบริเวณพื้นที่หลัก ๆ ของโครงการ มีห้องนิทรรศการ เป็นแหล่งเรียนรู้ ชุมชนมาช่วยกันจัด หรืออาจจะมาเล่นดนตรีไทย เป็นพื้นที่ให้ชุมชนได้เกิดประโยชน์ หรือจะเป็นพื้นที่ที่ให้เขาอยู่ก่อนได้รับการถวายที่ดิน ก็ยังปล่อยให้เขาอยู่ แต่ก็ต้องมีการเพิ่มค่าเช่าบ้าง เนื่องจากภาวะที่มูลนิธิรับผิดชอบดูแลอยู่ เช่นการดูแลซ่อมแซมบ้านเรือนต่าง ๆ บำรุงรักษาสวน ปรับปรุงพื้นที่ ตอนนี้นำโครงการดำเนินงานไปได้ประมาณ 50% ในส่วนของกิจกรรมที่มีอยู่ มีศูนย์ฝึกอบรม เพื่อที่จะทำ

อย่างไรให้ชาวสวนรู้สึกอยากจะทำสวนต่อไป ให้มีการบริหารจัดการให้ดี ให้เกิดประโยชน์กับเจ้าของสวนมากที่สุด คุณมีมองว่า สวนเป็นการตอบโจทย์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนที่สุด เพราะพืชที่ปลูกไม่ใช่พืชเชิงเดี่ยว การใช้พื้นที่ เช่น การยกทรง การกั้นน้ำเค็มก็จัดการกันไปตามลักษณะธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติจัดการกับธรรมชาติ มีการแบ่งพื้นที่และผสมผสานพืชที่ปลูกให้สามารถทำรายได้ได้ตลอดปี เช่น มะพร้าวก็ให้ผลผลิตทั้งปี หน้าร้อนก็มีส้มโอ หน้าหนาวเป็นลิ้นจี่ รวมถึงมีการปลูกพืชล้มลุก เช่น กถั่วย หรือการปลูกไม้ดอก รวมทั้งสัตว์น้ำต่าง ๆ ซึ่งมีให้ทำให่กินทุกอย่างอยู่บนความพอเพียง

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนา

คุณมี บอกว่าตอนนี้ชุมชนไม่รู้เท่าทันปัญหา มองเห็นว่าความเจริญในอดีตได้ย้อนกลับมาที่อัมพวาใหม่ แต่ไม่รู้ว่าความเจริญเหล่านั้นกำลังจะสร้างปัญหาให้กับตัวเอง บ้านที่อยู่เป็นบ้านเช่า เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามา เจ้าของที่ก็จะเอาบ้านคืน คุณมีเห็นว่า โครงการฯเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการไล่ที่ เพราะถ้าไม่มีโครงการฯ ก็จะไม่มีคนเข้ามา ของก็จะขายไม่ได้ ยอมรับว่าการพัฒนานั้น เป็นดาบสองคม มีได้ก็ต้องมีเสีย แต่จะทำอย่างไรให้การได้เสียนั้นอยู่ในระดับที่จะสามารถพัฒนาต่อไปได้ เช่น ปัญหาการเปลี่ยนผู้เช่าที่ เมื่อเปลี่ยนมือไปแล้วแต่ยังเป็นคนอัมพวาก็ยังดี แต่ถ้าเป็นคนจากที่อื่นมาเช่าเพื่อหากำไรจากเรื่องการท่องเที่ยว จะเป็นสิ่งที่ทำให้เสน่ห์ของอัมพวาหมดไป

คุณมี บอกว่า เรามาอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับคน เพราะคนเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรม ถ้าคนที่เป็นหัวใจ เป็นเจ้าของวัฒนธรรมถูกขับไล่ออกไป แล้ววัฒนธรรมนั้นจะอยู่ได้อย่างไร ซึ่งทางโครงการฯ ได้ให้ความรู้ คำแนะนำในการทำสัญญาเช่าและให้ทางเลือกด้านอาชีพ เช่น การให้พื้นที่ค้าขาย การซ่อมเรือให้เพื่อนำไปทำอาชีพ และพยายามทำให้ชาวบ้านได้รู้ถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนเองและชุมชนมีอยู่ โดยดำเนินการจัดการให้ดูเป็นตัวอย่างภายในสวนสาธิตของโครงการ

คุณมีเล่าว่า สิ่งที่มีมูลนิธิช่วยพัฒนาต้องการจะบอก เพราะสวนนั้นมีคุณค่า ทำอะไรได้อีกมากมาย จัดงานก็ได้ เลี้ยงรับรองก็ได้ เล่นดนตรี จักสาน ประกอบอาชีพอะไรก็ว่ากันไป เพาะปลูกเป็นรายได้ทั้งนั้น พระเทพฯทรงชื่นชมและทรงโปรดตรงนี้มาก นั่นเป็นสิ่งที่จุดประกายเราขึ้นมา

คุณมีบอกว่าคนที่มาท่องเที่ยวในเมืองวัฒนธรรม ชาวบ้านต้องเป็นผู้กำหนดความถูกต้องเหมาะสมให้เหมาะกับเมือง กับพื้นที่ ไม่ใช่ให้นักท่องเที่ยวมากำหนดว่าต้องการอะไร แล้วต้องปรับเมืองให้เข้ากับนักท่องเที่ยว เช่น เรื่องที่จอดรถ ถ้านักท่องเที่ยวไม่ยอมเสียเงินให้ชาวบ้านที่เค้าทำที่จอดรถไว้ แต่มาจอดในที่ห้ามจอด ก็ไม่ควรรับนักท่องเที่ยวที่ไร้ความรับผิดชอบพวกนี้ให้มาเที่ยว

คุณมีบอกว่า มูลนิธิฯพัฒนาต้องให้ความรู้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนบริหารจัดการในการพัฒนาชุมชนด้วยตนเองได้เมื่อไม่มีมูลนิธิแล้ว

ผู้สนับสนุนรายชื่อที่ 2 (ในชุมชน)

ข้อมูลส่วนบุคคล

ครูพร (นามสมมติ) เป็นคนอัมพาาโดยกำเนิด อาศัยอยู่บ้านริมน้ำมาตั้งแต่เด็ก ๆ บ้านเป็นร้านขายของชำ มีความสนใจเรื่องราวของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมาตั้งแต่เด็ก ๆ พอเรียนจบครูทางด้านภาษาไทย จึงสนใจเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งลาออกจากราชการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม

ครูพรเล่าว่า เมื่อลาออกแล้วก็ตั้งใจว่าจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ทางชาวบ้านและหน่วยราชการเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความสนใจด้านประเพณีวัฒนธรรม ก็มักจะเชิญให้ไปบรรยายเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวสมุทรสงคราม ที่เป็นประเพณีดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นประเพณีเกี่ยวกับศาสนา งานมงคลสมรส การอุปสมบท หรือประเพณีของชาวบ้านโบราณ เช่น การแข่งเรือ การลอยกระทงสายโบราณ ที่มีมานานนับร้อย ๆ ปี โดยเฉพาะทางจุฬาฯ ซึ่งทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จะเปิดคอร์สอัมพาาศึกษาในภาคฤดูร้อน ก็จะเชิญไปเป็นวิทยากร บรรยายเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวอัมพาา ชาวสมุทรสงคราม ทางมูลนิธิฯพัฒนาเชิญไปบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวของคนอัมพาาเมื่อในอดีต วิถีชีวิต ประเพณีต่าง ๆ เช่นประเพณีทอดผ้าป่าเรไร ซึ่งในปัจจุบันจะไม่ค่อยเคยเห็นกันแล้ว เมื่อเดือนกันยายน 51 พระองค์โลมฯ เสด็จอัมพาา ทางกระทรวงวัฒนธรรมก็จัดงาน “กาลหนึ่ง ณ อัมพาา นคราแห่งวัฒนธรรม” ขึ้น เมื่อวันที่ 17-21 กันยายน 51 โดยที่พระองค์โลมฯ ได้เสด็จมาเปิดงาน ทางกระทรวงวัฒนธรรมได้เชิญให้เป็นผู้เดินถวายงานตลอดการเสด็จทอดพระเนตร ตั้งแต่เปิดงานตลาดอัมพาา จนถึงงานในคลองอัมพาา ซึ่งเป็นไฮไลต์ของงาน เป็นประเพณีทุกอย่างในสายน้ำ ลงสายน้ำให้ทรงทอดพระเนตร แล้วกระทรวงวัฒนธรรมบอกว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ให้รายงานตัวว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ก็มีคนให้ความนับถือ เพราะว่าอายุก็ใกล้เจ็ดสิบแล้ว ประเพณีต่าง ๆ ก็เห็นมามากแล้ว จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ ดี และก็พร้อมที่จะให้ความรู้กับเยาวชนรุ่นหลัง และนักท่องเที่ยวที่สนใจ แม้แต่ทางเทศบาล เมื่อมีแขกที่เป็นนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดมาก็จะเชิญไปบรรยายให้ทราบเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอัมพาาของคนสมุทรสงครามและก็ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสนใจ

ครูพร บอกว่าภูมิใจและเต็มใจที่จะให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว นิสิต นักศึกษา แม้แต่นักเรียนประถม มัธยมก็มา มาเรียนรู้ เพราะที่นี้(ชุมชนบ้านหัวแหลม) มีสิ่งดี ๆ ที่ให้ดูคือ เป็นบ้านเรือนไทยของครู เป็นบ้านเรือนแพไม้สักโบราณอายุร้อยปีเศษ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมเรือนแพ

ทรงไทย แต่ที่น่าสนใจคือเป็นเรือนแพทรงไทยที่เหลือเพียงหลังเดียวในสมุทรสงคราม ซึ่งคณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์กรของเดนมาร์ก (DANIDA) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงได้เชิญให้เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากเดนมาร์ก และเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 51 ก็ได้รับรางวัลจาก UNESCO ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมระดับเอเชียแปซิฟิก ซึ่งทางสถาปัตยกรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้เสนอชื่อเข้าไป ซึ่งรางวัลนี้ไม่ใช่ได้แค่เฉพาะบ้านครู แต่ในคลองอัมพวาก็ได้รางวัลนี้ด้วย โดยจุดใหญ่ ๆ จะเป็นบ้านเรือนแถวในคลองอัมพวา และสมเด็จพระเทพฯ ก็ทรงพระราชทานรางวัลเป็นเข็มที่ระลึกในฐานะที่ครูให้ความร่วมมือกับมูลนิธิชัยพัฒนา โดยครูให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนา

ครูพรบอกว่า การท่องเที่ยวที่เข้ามา ทำให้มีผลทั้งดีและไม่ดี โดยที่ครูเคยสัมภาษณ์กับสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 (เดิมน) โดยส่วนดีที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาอย่างมากมายในช่วง 4 ปีคือ อัมพวามีชื่อเสียงขึ้นในลักษณะของการก้าวกระโดด นักท่องเที่ยวมาอย่างคับคั่งมากมายในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ จนเป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจของชาวสมุทรสงครามว่า คนต่างจังหวัด หรือแม้แต่ชาวต่างประเทศก็พากันหลังไหลมา ก็มีความภูมิใจลึก ๆ ว่านักท่องเที่ยวเหล่านี้สนใจอัมพวา และส่วนดีที่ครูได้บอกกับแม่ค้าว่า เรามีรายได้เพิ่ม ใครมีฝีมือในการทำอาหารอะไร ไม่ว่าจะคาวหรือหวานก็ทำมาขาย หรือใครมีฝีมือในอาชีพใดก็จะมีรายได้ดีขึ้น ชาวบ้านก็สามารถปลดหนี้สินที่เคยมีออกไปได้ และก็มีรายมีเงินทองมากขึ้น ทำให้อัมพวากลายเป็นเมืองเปิด หลังจากที่เคยเป็นเมืองปิดมานาน นี่เป็นส่วนดี

ส่วนทางด้านประเพณี วัฒนธรรม นักท่องเที่ยวก็จะคอยจับตามองว่าอัมพวามีประเพณี วัฒนธรรมที่ดี เช่น การตักบาตรขนมครก จะอยู่ในช่วง 8 ค่ำ เดือน 10 จะเป็นการใส่บาตรด้วยขนมครกอย่างเดียว ไม่มีอย่างอื่น โดยประเพณีนี้มีมาเป็นร้อย ๆ ปี ซึ่งนักท่องเที่ยวก็จะสนใจมาดูกันมากมาย โดยประเพณีนี้ทำกันมาเรื่อย ๆ ไม่ใช่หายไปแล้วฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ ซึ่งก็จะทำตามลักษณะเดิม ๆ ของชาวบ้าน การแต่งกายก็จะเป็นแบบของชาวบ้าน ทำขนมครกกันมาจากบ้าน หรือจะมีคนใจบุญมาแคะขนมครกแล้วชาวบ้านก็มาซื้อไปใส่บาตร ในปัจจุบันการตักบาตรขนมครกได้รับการสนับสนุนจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล และจังหวัด ก็เลยทำให้มีเพิ่มในส่วนของกิจกรรมอย่างอื่น เช่น การประกวดขวัญใจขนมครก การแข่งขันกินขนมครก ทำให้มีความสนุกสนานมากขึ้น

หรือประเพณีที่มีความน่าสนใจมาก ๆ คือประเพณีลอยกระทง เป็นกระทงสาย ซึ่งถ้าเห็นในโทรทัศน์จะมีความตื่นตาตื่นใจในความสวยงามตระการตามาก โดยจะลอยในแม่น้ำแม่กลอง (บริเวณหน้าบ้านของครูพร) โดยที่สมเด็จพระเทพฯ ได้เสด็จมาทอดพระเนตรถึงสองครั้ง กระทง

สายจะทำด้วยกาบกล้วย ซึ่งประเพณีนี้ก็จะมีมาเป็นร้อย ๆ ปีแล้วเช่นกัน ในปัจจุบันอาจจะมีกระทงสมัยใหม่มาแซมบ้าง แต่หลัก ๆ ก็ยังเป็นกระทงสาย

สาเหตุที่ทำให้กระทงสาย ครูพรบอกว่า เพราะสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่ทำการเกษตร ฉะนั้นจึงใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ไม่ต้องไปใช้ของแพง เราใช้กาบกล้วยมาหั่นประมาณครึ่งคอกแล้วก็ปักด้วยธูปขุบน้ำมันยาง มาลอยต่อกันเป็นสายยาวไปสู่วทะเลอ่าวไทย การลอยกระทงสายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาชมกันอย่างมาก

ยังมีประเพณีอีกหลายอย่าง เช่น ประเพณีชักพระ การตักบาตรทางน้ำ ซึ่งจะมีในวันที่เป็นเทศกาลมงคล เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันปีใหม่ วันสงกรานต์ จะมีพระพายเรือบิณฑบาตรในคลองอัมพวาเป็นหลายสิบลำ แล้วชาวบ้านก็จะใส่บาตรทั้งสองฝากฝั่งคลอง แต่ในวันปกติ ก็จะมีพระเดินหน (พระที่เดินบิณฑบาตร) แล้วก็มีการรูปที่พายเรือบิณฑบาตรในคลองบ้าง และในปัจจุบันมีประเพณีตักบาตรทางเรือเพิ่มขึ้นทุกวันเสาร์ อาทิตย์ โดยทางเจ้าอาวาสวัดจุฬามณี ได้จัดให้พระประมาณ 10 รูป ลงเรือมารับบิณฑบาตรในเช้าวันเสาร์ อาทิตย์ เวลาประมาณ 7 โมง ถึง 8 โมงครึ่ง บิณฑบาตรรับข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อนำไปให้เด็กยากจนในวันจันทร์ ซึ่งประเพณีนี้จัดเป็นประเพณีที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งเริ่มทำมาได้สองเดือน โดยเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 51 แล้วก็ทำมาเรื่อย ๆ ซึ่งครูพรก็เห็นด้วยเพราะเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมที่ดี โดยผู้ที่ใส่ก็จะมั่งทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เพราะว่ามี การประกาศตามเสียงตามสาย

ครูพรได้บอกถึงสิ่งที่ไม่ดีจากการท่องเที่ยวว่า ทำให้มีขยะมูลฝอยมากขึ้น อย่างพวกถุงพลาสติก โฟม ซึ่งเพิ่มตามปริมาณ การซื้อขาย

ปัญหาต่อมาคือตลิ่งพัง ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มามักจะชอบนั่งเรือชมคลอง ชมแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งสมุทรสงครามมีคูคลอง 366 สาย ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงชอบนั่งเรือเลาะลัดไปตามคลองต่าง ๆ เพื่อชมทิวทัศน์ในเวลากลางคืน ทำให้มีเรือแล่นมากขึ้น เมื่อเรือแล่นมากเกิดผลกระทบคือตลิ่งของชาวบ้านพัง เมื่อตลิ่งพังชาวบ้านก็เสียเนื้อที่ที่เป็นที่ดินไป บางทีผลกระทบอาจจะร้ายแรงขนาดบ้านพังลงมา ครูพรเคยเห็นบ้านที่อยู่ตรงข้ามกับบ้านครูพังลงมาทั้งหลัง และผู้เสียหายก็ไม่รู้ว่าจะไปเรียกร้องเอาจากใคร เพราะเรือมันแล่นไปแล่นมา ตลิ่งมันก็ต้องทรุด แล้วก็พัง ซึ่งบ้านที่อยู่ริมน้ำจะได้รับผลกระทบอันนี้มาก

ปัญหาเรื่องเสียงเรือที่ดัง โดยเฉพาะเรือหางยาวที่ดังมาก เป็นการรบกวนความสงบในการพักผ่อนของชาวบ้าน โดยเฉพาะช่วงที่มีการดูหนังห้อย เสียงจะดังมาก สุนัขที่เลี้ยงไว้ก็จะเห่าเรือ เหนือนักท่องเที่ยว เจ้าของบ้านที่มีต้นลำพูก็จะรำคาญ

แล้วก็จะมมีปัญหาเรื่องการล้วงกระเป๋ากันที่คลองอัมพวา แต่สามารถจับได้แล้ว เป็นพวกเขมร ทำงานกันเป็นทีม

ครูพรได้เล่าถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่มีต่อการแก้ปัญหาว่า มีการประชุมกันบ่อย บริเวณที่ครูพรอยู่เรียกชุมชนบ้านหัวแหลม ในเขตเทศบาลมีทั้งหมดสิบชุมชน บ้านหัวแหลมเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้อุทยาน ร.2 และตลาดน้ำมากที่สุด การที่ชาวบ้านได้ประชุมร่วมกับผู้ว่า ก็มีกับนายอำเภอ กับเทศบาลก็มีอยู่เสมอ เพราะทางเทศบาลต้องมีการจัดเทศบาลสัญจร มาเยี่ยมเยียนชาวบ้านอยู่เสมอ ก็ได้มีการพูดคุยถึงเรื่องผลกระทบการท่องเที่ยวกัน แล้วก็พยายามหาทางแก้ไข ในเรื่องของเรือที่แล่นเร็ว ทำให้ดิ่งพัง และเรื่องเสียงเรือที่ดัง ที่จะเป็นปัญหาสำหรับคนที่อยู่ริมน้ำ สำหรับปัญหาอื่น ๆ ก็ไม่ค่อยมี แต่ทางราชการจะพยายามช่วยในการแก้ไขปัญหา โดยทางผู้ว่าและนายอำเภอจะเชิญพวกชาวเรือ ที่ขับเรือหางยาว หรือเรือเมล์ทั้งหลาย มาประชุม และชี้แจงว่าควรลดระดับความดังของเครื่องลง แล้วก็ลดความเร็วลง ให้ออกเสียงเพื่อต่อชาวบ้านบ้าง ซึ่งก็ได้มีความพยายามพูดคุยกันอยู่เสมอ ก็มีดีขึ้นบ้าง

ครูพรเล่าว่า คนขับเรือก็จะมีมาจากต่างถิ่น ต่างจังหวัด เช่นมาจากดำเนินสะดวก ราชบุรี ซึ่งคนพวกนี้จะไม่ค่อยเชื่อฟังทางอัมพวา เนื่องจากไม่ได้เข้าประชุมด้วย ทางจังหวัดจึงต้องหามาตรการมาควบคุม ซึ่งทางอัมพวาก็มีมาตรการคือจะมีเรือของกรมเจ้าท่ามาคอยควบคุมดูแลคอยปราม แต่เรือพวกนี้เหมือนนกยูง เมื่อเห็นเรือของกรมเจ้าท่าก็จะชะลอความเร็ว แล้วก็จะไม่ใส่เสื้อชูชีพ แต่เมื่อเรือแล่นเข้ามาใกล้ตลาดจึงคอยให้นักท่องเที่ยวใส่

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือเรือที่จอดอยู่ในคลองที่มีจำนวนมาก ยังแก้ไขไม่ได้เพราะเจ้าของเรือบางคนก็เป็นเจ้าของท่าน้ำด้วย อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเคยเสนอความคิดเห็นให้เรือรับจ้างทั้งหมดออกไปจอดที่ด้านนอกของคลองอัมพวา โดยให้ไปจอดที่หน้าอำเภอ ก็ไม่เป็นที่ถูกใจของเจ้าของท่า เพราะทำให้เจ้าของท่าเสียหายได้ ทำให้ยังแก้ปัญหาไม่ได้ 100 % แต่ก็ได้มีการพยายามแก้ปัญหาอยู่

ครูพรได้สรุปถึงสาเหตุที่ทำให้อัมพวาดังขึ้นมาจาก

เหตุที่อัมพวาดังขึ้นมา มันเกิดจากการมีปัจจัยเสริมตั้งแต่แรก คือ

1. คลองอัมพวาจะได้รางวัลชุมชนอนุรักษ์ ของสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม โดยรางวัลนี้สมาคมสถาปนิกสยามเป็นผู้มอบให้กับทางอัมพวาเอง ซึ่งก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความดัง

2. ทางคณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอาจารย์ร่วมกับนิสิต เข้ามาฟื้นฟูชุมชนอัมพวา

3. คุณประยงค์ นาคะวะรงค์ ได้มอบห้องแถวเรือนไม้ในคลองอัมพวาจำนวน 39 ห้อง ที่ดินในสวนอีก 23 ไร่ ตึกใหญ่ในสวน 1 ตึกเรือนไทย ให้กับมูลนิธิชัยพัฒนา

4. นายกเทศมนตรีและหัวหน้าชุมชนทั้งสิบร่วมกันคิดเปิดตลาดน้ำยามเย็นขึ้น เมื่อ 12 สิงหาคม 47

ครูพรบอกว่าได้อ่านจากหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งบอกว่าสมุทรสงครามได้เป็นเมืองนำอยู่ของประเทศไทยสองปีซ้อน นำอยู่ประเภทที่ว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดี วิถีชีวิตเป็นธรรมชาติ แต่ไม่ใช่ นำอยู่แบบกรุงเทพฯ เพราะกรุงเทพฯ เค้าพัฒนาเรื่องเทคโนโลยี แต่ที่สมุทรสงครามเป็นเรื่องธรรมชาติ วิถีชีวิตแบบชาวบ้าน เรียบง่าย อยู่กันแบบไม่มีข้อขัดแย้ง

ครูพรได้ให้ความหมายทุนทางวัฒนธรรมไว้ว่า เรามีของดีในท้องถิ่นของเราอยู่แล้ว ของดีของเราคือธรรมชาติดี สิ่งแวดล้อมดี มีประเพณีที่ดี มีวัฒนธรรมพื้นฐานที่ดี มีความเป็นไทยที่ดีอยู่แล้วตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ รุ่นปู่ย่าตายายของเรา เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ดี เยือกเย็น เมตตา กรุณา เชื่อมความสามัคคีโดยเศรษฐกิจพอเพียงมานานนับร้อย ๆ ปีแล้ว ความเป็นเมืองเรียบง่าย เป็นคนที่รักสงบ ที่อยู่ในกลมกลืนกันอยู่แล้ว ก็นับว่าเป็นทุนที่สำคัญของอำเภวนะ

อย่างบ้านเรือนแพไทยที่มีก็มียู่แล้วเป็นร้อย ๆ ปี ไม่ได้ไปซื้อหามา เป็นทุนให้ดู เป็นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม เอน้ำในแม่น้ำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็เป็นทุนอย่างหนึ่ง

ผู้สนับสนุนรายที่ 3 (ในชุมชน)

ข้อมูลส่วนบุคคล

ครูแจ้ว (นามสมมติ) ผู้สอนการเขียนลายเครื่องเบญจรงค์ให้กับคนในชุมชนโดยไม่คิดค่าบริการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม

ครูแจ้ว เล่าว่า ได้รับความรู้เรื่องการเขียนลายเครื่องเบญจรงค์ จากการไปอบรมช่างศิลป์ และได้คิดออกแบบการเขียนลายแบบประยุกต์ โดยผสมผสานการเขียนลายสมัยใหม่เข้ากับลายดั้งเดิม เป็นลายร่วมสมัย เช่น ลายนพเก้า เป็นต้น

การฟื้นฟูตลาดน้ำยามเย็นทำให้เยาวชนที่มาเรียนการเขียนลายกับครูแจ้ว มีรายได้กลายเป็นอาชีพ โดยเยาวชนที่มาเรียนกับครูแจ้วจะมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ครูแจ้วบอกว่า การรับขึ้นลายน้ำทอง ลงสี และลายเส้นสีของครูแจ้วจะได้รับออร์เดอร์มา และครูแจ้วก็จะแบ่งงานให้ผู้ที่ยังเรียนไปทำที่บ้านเป็นการฝึกฝน

ครูแจ้ว บอกว่า จะคิดออกแบบลาย และออกแบบรูปทรงของเครื่องเบญจรงค์ไปเรื่อย ๆ เป็นการพัฒนาสินค้า และพัฒนาตัวครูด้วย

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนา

ครูแจ้ว บอกว่า พอใจกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น เพราะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพ คนในชุมชนมีรายได้ และทำให้คนทั่วไปรู้จักอำเภวนะ และจังหวัดสมุทรสงครามมากขึ้น

สรุปการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้สนับสนุน

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของผู้สนับสนุน จะเห็นได้ว่า ผู้สนับสนุนเป็นผู้มีความเข้าใจและเห็นถึงคุณค่าทุนที่มีอยู่ภายในชุมชน ซึ่งผู้สนับสนุนต้องการให้ชาวชุมชนเห็นถึงคุณค่า โดยการบอกเล่าเรื่องราวประเพณี วิถีชีวิตที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นให้แก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่า รวมถึงถ่ายทอดความรู้ในการนำทุนมาใช้ประโยชน์ เช่น การนำวัตถุที่มีอยู่ในพื้นที่มาเป็นส่วนประกอบในการประดิษฐ์เครื่องใช้ หรือนำมาทำอาหารขนม เพื่อให้เยาวชน คนในชุมชนได้เรียนรู้ เกิดเป็นอาชีพสร้างรายได้ ทำให้ทุนที่มีอยู่ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

5.1.5 กลุ่มนักท่องเที่ยว รายที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณสม (นามสมมติ) อายุ 63 ปี เป็นข้าราชการที่เกษียณอายุ

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ป้าสม บอกว่ามาท่องเที่ยวที่อัมพวาแห่งนี้หลายครั้งแล้ว เนื่องจากมีญาติอาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง บริเวณวัดช่องลม จึงประหยัดในเรื่องค่าที่พัก ประกอบกับมีความสะดวกสบายในเรื่องการเดินทางเพราะระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ การเดินทางมาเที่ยวในครั้งนี้ มากับคนในครอบครัว จำนวน 11 คน และเดินทางโดยรถตู้โดยสาร ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน ในช่วงวันหยุด

เมื่อมาถึง ได้ไปไหว้พระที่วัดเพชรสมุทรวรวิหาร จากนั้น เดินทางต่อไปที่ตลาดร่มหุบ ค่ายบางกุ้ง และเดินทางไปตลาดน้ำ เพื่อจับจ่ายซื้อสินค้าที่ป้าสมต้องการซึ่งไม่ใช่ขนม พร้อมทั้งได้ชมวิถีชีวิตของชาวอัมพวา และได้นั่งเรือชมหิ่งห้อย ป้าสม เล่าว่า ได้เดินไปตามเส้นทางของตลาด และเจอกับผู้ให้บริการเรือชมหิ่งห้อย จึงได้ต่อรองราคาเพื่อใช้บริการ เรือที่ใช้บริการเป็นเรือใหญ่ เรียกว่า เรือแท็กซี่ ซึ่งป้าสมมีความพึงพอใจกับการแล่นเรือ เพราะแล่นไปอย่างช้าๆ และไม่มีเสียงรบกวน แต่ไม่ค่อยพอใจกับการแล่นเรือหางยาว จากการได้รับผลกระทบจากแรงคลื่น การกระเซ็นของน้ำ ที่แล่นเร็ว และเสียงดัง จากนั้นก็เข้าที่พัก ป้าสมบอกว่าการเดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ไม่ได้มีการแนะนำจากญาติว่าให้ไปที่แห่งใดบ้าง เป็นความต้องการของกลุ่มคุณป้าเอง แต่ญาติจะแนะนำสถานที่จอดรถให้ เพื่อหลีกเลี่ยงการหาที่จอดรถไม่ได้

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ป่าสุ่มบอกว่า มีความพึงพอใจในการมาเที่ยวที่อัมพวา สินค้ามีขายมากมาย ราคาไม่แพง แต่ในเรื่องของการเดินชมตลาด มีความแออัดมาก เนื่องจากเวลาที่นักท่องเที่ยวเดินข้ามสะพานข้ามคลองอัมพวามักจะหยุดเพื่อถ่ายรูป จึงทำให้เดินลำบาก

นักท่องเที่ยว รายที่ 2

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณรัตน์ (นามสมมติ) อายุ 28 ปี ประกอบอาชีพ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณรัตน์ เล่าว่า เป็นครั้งแรกในการเดินทางมาเที่ยวที่แห่งนี้ เนื่องจากได้ชมรายการทางโทรทัศน์ และมีข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จึงทำให้อยากมาเห็นชุมชน ชมหิ่งห้อย และอยากสัมผัสกับบรรยากาศที่ใกล้เคียงสมัยเด็กๆ ประกอบกับได้รับการชักชวนจากเพื่อน จึงได้เดินทางมาท่องเที่ยว คุณรัตน์ เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน ในช่วงวันธรรมดา

เมื่อลงจากรถโดยสารประจำทาง ได้เข้าชมภายในอุทยานรัชกาลที่ 2 คุณรัตน์ เห็นว่ามีจักรยานให้เช่าบริการอยู่ แต่เลือกที่จะเดินชมแทน คุณรัตน์ชื่นชอบต้นไม้ และบรรยากาศริมน้ำภายในอุทยานฯ มาก คุณรัตน์รู้สึกดีใจที่ได้ไปไหว้พระที่วัดอัมพวันเจติยาราม แต่ไม่ได้เข้าไปภายในพระอุโบสถเนื่องจากฝนตก จากนั้นได้เดินทางเข้าที่พัก ที่ตั้งอยู่บริเวณริมคลองอัมพวา ซึ่งได้โทรศัพท์มาจองไว้ล่วงหน้า ลักษณะของบ้านพัก เป็นห้องแถวที่ภายในแบ่งเป็นห้องพัก มีห้องน้ำซึ่งเป็นห้องน้ำรวม คุณรัตน์ รู้สึกพอใจกับราคา และสภาพของที่พัก จากนั้นออกมารับประทานอาหารเย็นที่ร้านอาหารในตลาดหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลอัมพวา โดยคำแนะนำจากเจ้าของที่พัก ที่แนะนำร้านอาหารให้หลายร้าน รวมไปถึงการติดต่อผู้ประกอบการบริการเรือนำชมหิ่งห้อย ให้แก่คุณรัตน์ด้วย คุณรัตน์บอกว่า ได้สอบถามกับเจ้าของที่พัก ในเรื่องการล่องเรือชมหิ่งห้อย ซึ่งเจ้าของที่พักก็ดำเนินการให้ โดยบอกกับคุณรัตน์ว่า ให้กลับมาที่พักเวลาประมาณ 19 นาฬิกา และจะมีเรือมารับที่ทำน่าน้ำที่พัก คุณรัตน์ บอกว่า ประทับใจมาก และโชคดีด้วย ที่ฝนตก เพราะทำให้ได้เห็นหิ่งห้อยเยอะมาก และยังประทับใจกับการอธิบายเกร็ดความรู้เรื่องหิ่งห้อยของคนขับเรือ การดูแลให้นักท่องเที่ยวสวมเสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัยด้วย เรือที่คุณรัตน์นั่ง เป็นเรือหางยาว ซึ่งคุณรัตน์เห็นว่า เสียงเครื่องยนต์ และคลื่นไปรบกวนผู้ที่อาศัยอยู่ริมตลิ่งและหิ่งห้อย น่าจะเป็นเรือพายดีกว่า คุณรัตน์ บอกว่าในตอนแรกไปกับเพื่อน 1 คน จึงทำให้ต้องจ่ายค่าโดยสารเรือนำชมหิ่งห้อยแบบเหมาลำ ราคา 600 บาท แต่โชคดีมีนักท่องเที่ยวที่ต้องการชมหิ่งห้อยเพิ่มมาอีก 2 คน จึงช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้

ในช่วงเช้าก่อนเดินทางกลับ คุณรัตน์ได้เดินชมภายในชุมชน รู้สึกชอบบรรยากาศที่เงียบสงบเนื่องจากเป็นวันธรรมดา และชอบรูปแบบของอาคารบ้านเรือน ทำให้คุณรัตน์นึกถึงบรรยากาศสมัยตอนเป็นเด็ก ได้เห็นบ้านเรือนแบบสมัยอดีต และได้เดินชมสวนสาธิตการเกษตรของมูลนิธิชัยพัฒนา พูดคุยกับผู้ที่ทำสวน อ่านป้ายชื่อที่ติดตามต้นไม้แต่ละต้น ทำให้ได้รับความรู้ทางการเกษตร คุณรัตน์ได้เข้าใช้บริการนวดแผนไทยที่เปิดให้บริการ และรู้สึกชื่นชอบกับการตกแต่งภายในร้านเป็นอย่างมากที่ทำให้รู้สึกสบาย น่านอน จากนั้นจึงเดินทางกลับ โดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าของที่พัก ในการโดยสารรถโดยสารภายในชุมชน ออกจากชุมชน และไปต่อรถเพื่อเดินทางกลับกรุงเทพฯ

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณรัตน์บอกว่า วันที่ไปท่องเที่ยวเป็นวันธรรมดา จึงเห็นว่าน่าจะเป็นที่พักผ่อนได้เนื่องจากเงียบสงบมาก และใช้เวลาท่องเที่ยวเพียง 2 วัน จึงทำให้รู้สึกว่ากิจกรรมที่ทำน้อย แต่ก็ประทับใจมากที่ได้นั่งเรือชมหิ่งห้อย และการให้ความรู้ของคุณลุงที่ขับเรือ ประทับใจในความใจดีของเจ้าของที่พัก ที่คอยให้คำแนะนำตอบคำถาม คุณรัตน์บอกว่า ถือเป็นการประชาสัมพันธ์อัมพวาไปในตัวด้วยเลย

ในเรื่องของการเดินทางท่องเที่ยว คุณรัตน์บอกว่า เดินทางสะดวกมาก แต่อาจจะมีปัญหาเพียงเล็กน้อย ตรงที่สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง เช่น ค่ายบางกุ้ง ที่อยู่ไกลออกไป ก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถ้ามีความต้องการจะไป

คุณรัตน์มีความพึงพอใจมากกับการมาเที่ยวที่อัมพวานี้ และอยากจะกลับมาเที่ยวอีก โดยบอกว่า จะมาเที่ยวในวันที่มีตลาดน้ำ และเปลี่ยนที่พัก ไปพักแบบบ้านสวน เพื่อจะได้เอาความรู้สึกมาเปรียบเทียบกัน ระหว่างวันธรรมดากับวันที่มีตลาดน้ำ

นักท่องเที่ยว รายที่ 3

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณตั้ม (นามสมมติ) อายุ 24 ปี ประกอบอาชีพ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณตั้ม เล่าว่า เป็นครั้งแรกที่เดินทางมาท่องเที่ยว โดยมากับกลุ่มเพื่อน จำนวน 8 คน และมีเพื่อนในกลุ่มเป็นคนอัมพวา โดยคุณตั้มรู้จักอัมพวาจากรายการทางโทรทัศน์และคำบอกกล่าวจากเพื่อนๆ คุณตั้มใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน 1 คืน ในช่วงวันหยุด

คุณตั้มและเพื่อนๆ ขับรถมาโดยเดินทางจากกรุงเทพฯ เมื่อมาถึงในช่วงค่ำ จึงต้องขับรถหาบ้านพัก เนื่องจากไม่ได้จองไว้ล่วงหน้า ซึ่งคุณตั้มได้ที่พักอยู่บริเวณริมแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากตลาดน้ำพอสมควร แต่คุณตั้มเห็นว่าไม่เป็นไรเนื่องจากมีรถส่วนตัว จึงสะดวกต่อการออกจากที่พัก

ไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ คุณตั้มเล่าว่า ได้เดินชมบ้านเรือนริมน้ำ และรู้สึกชอบในบรรยากาศริมน้ำ และเลือกซื้อสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในตลาดโดยไม่ได้เจาะจงซื้อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากร้านใดร้านหนึ่งเป็นพิเศษ เมื่อออกจากตลาดน้ำ คุณตั้มและเพื่อนเดินทางไปที่ค่ายบางกุ่มต่อ คุณตั้มบอกว่าไม่ได้นั่งเรือชมหิ่งห้อย เนื่องจากเดินทางมาถึงค่อนข้างดึกแล้ว

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณตั้มพอใจกับการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ และชื่นชอบกับบรรยากาศบ้านริมน้ำ ถ้ามีโอกาสก็จะเดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่อีก

นักท่องเที่ยว รายที่ 4

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณดาว (นามสมมติ) อายุ 30 ปี พนักงานบริษัทเอกชน

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณดาว เดินทางมาท่องเที่ยวที่อัมพวาเป็นครั้งที่ 2 และใช้เวลาในการเดินทางเป็นเวลา 3 วัน ในช่วงวันหยุด คุณดาวมากับเพื่อนร่วมงานอีก 1 คน และเดินทางมาโดยรถตู้โดยสาร

คุณดาว เล่าว่า เพื่อนของคุณดาวได้จองที่พักซึ่งเป็น บ้านพักในสวนผลไม้ คุณดาวรู้สึกประทับใจกับที่พักมากเพราะมีความสงบ ประกอบกับความเป็นกันเองของเจ้าของที่พัก การให้บริการ ดูแลนักท่องเที่ยว เมื่อคุณดาวและเพื่อนต้องการจะออกไปเที่ยวตลาดน้ำ เจ้าของที่พักจะขับรถไปส่ง และนัดเวลากลับเพื่อจะมารับ คุณดาวบอกว่าไม่ได้นั่งเรือชมหิ่งห้อย แต่ได้เห็นหิ่งห้อยที่อยู่ในสวน คุณดาวบอกว่า การเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ต้องการจะมาซื้อของไปฝากเพื่อนๆ จึงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเดินเที่ยวในตลาดน้ำ และคุณดาวรู้สึกชื่นชอบในบรรยากาศของที่พักมากจึงพักผ่อนอยู่ในที่พัก

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณดาวรู้สึกไม่พอใจกับบรรยากาศที่คึกคักของตลาดน้ำ เช่น เสียงเพลงที่ตั้งจากร้านต่างๆ และรู้สึกกลัวตกน้ำมาก เนื่องจากทางเดินริมน้ำที่คับแคบเวลานักท่องเที่ยวเดินเบียดกัน แต่ก็รู้สึกพอใจกับความหลากหลายของสินค้า และรสชาติของอาหาร ขนม ที่มีให้เลือกซื้อไปเป็นของฝากให้เพื่อนๆ

นักท่องเที่ยว รายที่ 5

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณเบญ (นามสมมติ) อายุ 29 ปี ประกอบอาชีพ รับราชการ

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณเบญญ์ เดินทางมาท่องเที่ยวอัมพวาเป็นครั้งที่ 2 พร้อมกับเพื่อนร่วมงาน จำนวน 4 คน โดยรถยนต์ส่วนบุคคล ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน ในวันหยุด

คุณเบญญ์ได้เดินทางไปยังดอนหอยหลอดและเดินทางมายังอัมพวา โดยเข้าที่พักในเวลาช่วงเย็น ซึ่งคุณเบญญ์เล่าว่าตั้งใจจะเข้าพักที่เดียวกับที่เคยมาพักในการท่องเที่ยวครั้งแรก แต่ไม่ได้ติดต่อก่อนไว้ก่อน เมื่อมาถึงที่พักเต็ม แต่เจ้าของที่พักได้แนะนำให้พักบ้านข้างๆ คุณเบญญ์ บอกว่าประทับใจในความใจดี และความเป็นกันเองกับเจ้าของที่พักที่ใหม่มาก คอยแนะนำให้ไปเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ และไม่คิดค่าบริการเพิ่มในการให้บริการจักรยาน อาหารเช้า พร้อมทั้งบอกว่าตอนนี้ห้องห้อยไม่ค่อยมี ไม่ต้องไปดู แต่ทางที่พักก็มีเรือไว้คอยบริการ คุณเบญญ์ได้เดินชมบรรยากาศของตลาดน้ำยามเย็น รู้สึกชื่นชอบในความหลากหลายของสินค้า รสชาติของอาหาร ขนมที่อร่อย และได้เข้าไปไหว้พระที่วัดอัมพวันเจติยาราม หลังจากนั้นจึงเดินทางกลับที่พัก

ในตอนเช้าก่อนกลับ คุณเบญญ์ได้ซื้อจักรยานลัดเลาะสวนไปยังวัด และศาลเจ้า ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้ๆกับที่พัก ตามคำแนะนำของเจ้าของที่พัก คุณเบญญ์กับเพื่อนๆ จะเดินทางไปวัดหลวง พ่อบ้านแหลมต่อ ก่อนเดินทางกลับอยุธยา

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณเบญญ์ รู้สึกพึงพอใจกับระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวอัมพวา แต่พอมาถึงต้องเจอกับรถติด และต้องหาที่จอดรถ ถึงแม้ว่าจะมีที่จอดรถที่เป็นของชาวบ้าน แต่ก็เป็นที่หวงในความปลอดภัย เนื่องจากไม่ค่อยสว่าง ประกอบกับป้ายบอกทางที่ค่อนข้างสับสน จึงทำให้ขับรถหลงทาง น่าจะมีป้ายและอาสาสมัคร เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลการเดินทาง ไว้ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ในส่วนของสถานที่ท่องเที่ยว คุณเบญญ์บอกว่า เมื่อเข้าไปยังอุทยาน ร.2 และวัดอัมพวันเจติยาราม น่าจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้รู้ถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ เนื่องจากเห็นว่า มี ตัวอาคาร ผนังโบสถ์ และสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่มาก คุณเบญญ์ได้เสนอว่า อาจจะมีไกด์เล็กๆไว้คอยบอกกล่าวเรื่องราวเพื่อเป็นความรู้ให้กับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว รายที่ 6

ข้อมูลส่วนบุคคล

คุณทิพย์ (นามสมมติ) อายุ 29 ปี ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณทิพย์ เดินทางมาท่องเที่ยวอัมพวาเป็นครั้งแรก พร้อมกับเพื่อนร่วมงาน จำนวน 4 คน โดยรถยนต์ส่วนบุคคล ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน ในวันหยุด คุณทิพย์ได้รับการบอกกล่าวจาก

เพื่อนและสื่อโทรทัศน์ที่แนะนำให้ไปชมไปเที่ยวที่อัมพวา จึงตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงสายของวันหยุดที่ชุมชนอัมพวา

เมื่อมาถึงชุมชนอัมพวา คุณทิพย์จอดรถที่บริเวณลานจอดรถหน้าวัดอัมพวันเจติยาราม และได้เดินเข้าไปชมบรรยากาศตลาดน้ำ คุณทิพย์บอกว่าสินค้าที่นำมาจำหน่ายดูมีจำนวนน้อยและไม่หลากหลายเท่ากับตลาดน้ำแห่งอื่น แต่ราคาถูกกว่า และมีผลผลิตทางการเกษตรปลอดสารพิษให้เลือกซื้อมากมาย คุณทิพย์บอกว่าคงไม่ได้ไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่นเนื่องจากรีบกลับ

ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คุณทิพย์ บอกว่าสินค้าที่ตลาดน้ำอัมพวายังไม่มีจุดเด่น สินค้าเป็นสิ่งที่ชาวบ้านนำมาขาย ซึ่งถ้าได้รับการพัฒนาให้มีจุดเด่นน่าจะขายได้มากกว่านี้ แต่ก็อาจจะไม่เหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ คือการมากินของที่เป็นแบบชาวบ้าน ซึ่งคุณทิพย์เห็นว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวต้องการซื้อของฝาก ดังนั้นหากมีการพัฒนาของขายที่ดูเด่น กล่องสวย รสชาติอร่อย น่าจะขายสินค้าได้มากกว่านี้

คุณทิพย์รู้สึกพอใจในบรรยากาศของตลาดน้ำ และจะกลับมาเที่ยวอีกโดยจะใช้เวลาในการท่องเที่ยวให้นานกว่านี้เพื่อทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้ครบ

จะเห็นได้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรม โดยกลุ่มผู้ประกอบการค้าและกลุ่มผู้ประกอบการบริการนำทุนมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว แปรรูปทุนให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทั้งข้าวของเครื่องใช้ อาหาร ขนม กลุ่มผู้สนับสนุนที่เป็นผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน ได้ช่วยกันบอกเล่าเรื่องราวความสำคัญของชุมชนเพื่อให้ชาวชุมชนตระหนักถึงคุณค่า เกิดความรักและหวงแหน และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ได้ช่วยกันถ่ายทอดการนำทุนที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ ให้เยาวชน คนในชุมชน สร้างสินค้าให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอัมพวาได้ชม ชิม และซื้อหาเป็นของที่ระลึก สร้างรายได้ให้ชาวชุมชน โดยการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวามีการนำทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏใน 3 รูปแบบ คือ ทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และทุนสถาบัน มาส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งชาวชุมชนได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน

5.2 การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวาได้ใช้ทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และ ทุนสถาบัน โดยแสดงตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงการใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา

กิจกรรมท่องเที่ยว	ทุนบุคคล	ทุนรูปลักษณ์	ทุนสถาบัน
ตลาดน้ำยามเย็น	ความรู้ในการทำอาหาร ขนม ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของพ่อค้า แม่ค้า	- อาหาร ขนม - ผลผลิตทางการเกษตร - ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในชุมชน - เครื่องเบญจรงค์	-
ล่องเรือชมชุมชนริมน้ำไหว้พระตามวัดต่างๆ	ความรู้ในการขับเรือ ความปลอดภัยขณะนั่งเรือ ความเป็นกันเองในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับประวัติของชุมชนและวัดต่างๆ ของคนขับเรือ	- อาคารเรือนไม้ริมน้ำ - วัดอัมพวันเจติยาราม วัดบางกะพ้อม - โรงเจเจ็กแข็งชำเป่าแก๊งเต็ง - เรือแจว เรือหางยาว	- รางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่นของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ.2545 ที่รักษาเอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานริมน้ำ - รางวัลมรดกทางวัฒนธรรมระดับเอเชียแปซิฟิกของบ้านริมน้ำ จากองค์การยูเนสโก เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2551
ล่องเรือชมหิ่งห้อย	ความรู้ในการขับเรือ ความปลอดภัยขณะนั่งเรือ ความเป็นกันเองในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับวงจรชีวิตของหิ่งห้อย	- หิ่งห้อย - ต้นลำพู ต้นจาก ต้นแสม ต้นโกงกาง ต้นเหงือกปลาหมอ - มะพร้าว - นก ปลา กุ้ง	-

		กำมกราม สัตว์น้ำ ชนิดต่างๆ - เรือแจว เรือหางยาว	
การแสดงดนตรีไทย ของเยาวชน	ความรู้ในการเล่น เครื่องดนตรีไทยของ ครูและถ่ายทอดให้ เยาวชน	- ผลงานเพลง - เครื่องดนตรีไทย - มะพร้าวซอ	-
บ้านพัก โฮมสเตย์	-	- อาคารเรือนไม้ริมน้ำ - พื้นที่สวนผลไม้	-
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	-	- เครื่องมือ เครื่องใช้ - ผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอก ถึงวิถีชีวิต ความ เป็นอยู่ของชาวชุมชน	-
การใส่บาตรทางน้ำ	-	-	ประเพณีของชาว อัมพวาที่นับถือพุทธ ศาสนา
การชมสวนและชม การสาธิตทำน้ำตาล มะพร้าว	ความรู้ในการทำสวน ยกทรง ความรู้ในการ ทำน้ำตาลมะพร้าว ของชาวสวน	- สวนผลไม้ ลิ้นจี่ ส้ม โอ มะพร้าว กล้วย - ผลผลิตทาง การเกษตร - เตาตาล - น้ำตาลมะพร้าว	-
งานอุทยาน ร.2	ผู้นำเที่ยวที่มีความรู้ใน ด้านวัฒนธรรมของ ชุมชนอัมพวา	อุทยาน ร. 2	- สถานที่ที่มีประวัติ ความเป็นมาเกี่ยวกับ พระราชวงศ์ และเป็น กิจกรรมประจำปี

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวามีรูปแบบในการใช้และการจัดการแบบดั้งเดิม การใช้และการจัดการแบบประยุกต์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม คือ การที่ชาวชุมชนอัมพวาใช้สถานที่ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ อาทิ ศาสนสถาน โบราณสถาน เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยให้

นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสักการะ เยี่ยมชม รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาจำหน่ายเป็นสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว

การใช้และการจัดการทุนทางวัฒนธรรมแบบประยุกต์ ได้แก่ การประยุกต์ใช้ในเชิงโครงสร้าง การประยุกต์ในเชิงหน้าที่ การใช้สอย และการประยุกต์โดยรูปแบบการนำเสนอ

1) การประยุกต์ในเชิงโครงสร้าง คือ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสถานที่สิ่งของ โดยการต่อเติม ดัดแปลง เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย แต่ยังคงรูปแบบเดิม ได้แก่ การต่อเติมห้อง ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ภายในบ้านพักอาศัยให้เป็นบ้านพักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว การติดตั้งเครื่องยนต์ในเรือหางยาวเพื่อรับจ้างนักท่องเที่ยวในการล่องเรือท่องเที่ยวทางน้ำ

2) การประยุกต์ในเชิงหน้าที่ การใช้สอย คือ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การใช้พื้นที่สวนผัก ผลไม้ เป็นแปลงสาธิต เพื่อให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตร และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3) การประยุกต์ในเชิงรูปแบบ คือ การนำวัตถุที่มีอยู่ภายในชุมชนมาเป็นส่วนประกอบพื้นฐานในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์จากกะลามะพร้าว น้ำตาลมะพร้าว อาหาร ขนมจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเป็นของฝากจากชุมชน

5.3 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวาพบว่าชุมชนได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ถือเป็นการพัฒนาชุมชนโดยชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการร่วมมือกับทางเทศบาลตำบลอัมพวาในการกำหนดทิศทางในการดำเนินการท่องเที่ยว ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการฟื้นฟูและอนุรักษ์ชุมชนริมคลองอัมพวา และต้องการให้ชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวากลับมามีชีวิตอีกครั้งเหมือนในอดีต จึงได้จัดกิจกรรมตลาดน้ำยามเย็นขึ้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา โดยการนำทุนที่สะสมมาเป็นเวลานาน และปรากฏอยู่ใน 3 รูปแบบ คือ ทุนบุคคล ได้แก่ ชาวสวนผู้มีความรู้ในเรื่องการทำสวนยกทรง การทำน้ำตาลมะพร้าว ครูผู้มีความรู้ทางด้านดนตรีไทย และการทำเครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ ทุนรูปลักษณ์ ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากวัสดุที่มีอยู่ในชุมชน เครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อประโยชน์ใช้สอย ที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของชาวชุมชน รวมถึงวัดวาอาราม สถานที่สำคัญต่าง ๆ และทุนสถาบัน ได้แก่ รางวัลอนุรักษ์การตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำเต๋นของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ รางวัลมรดกทางวัฒนธรรมของบ้านริมน้ำโดยองค์การยูเนสโก มาใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การล่องเรือชมบ้านเรือนริมน้ำ และหึ่งห้อย เป็นการนำความรู้ในเรื่องการใช้

เรือ ซึ่งเป็นทุนบุคคล และอาคารบ้านเรือน เรือชนแควไม่ริมน้ำ รวมทั้งเรือหางยาวเป็นทุนรูปลักษณ์มาใช้และจัดการแบบบูรณาการ เกิดเป็นกิจกรรมนำเที่ยวทางน้ำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วม เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกัน เกิดจากผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตได้ตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมทั้ง 3 รูปแบบ และได้ร่วมมือกันส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนขึ้น ถึงแม้ว่าการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้จะเป็นการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวแบบประยุกต์ทั้งประยุกต์ในเชิงโครงสร้าง ประยุกต์ในเชิงหน้าที่ การใช้สอย และประยุกต์รูปแบบ เป็นส่วนใหญ่ แต่ชาวชุมชนได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบอัมพวา นี้ คือ การได้มาสัมผัสกับวิถีชีวิต บรรยากาศบ้านเรือนริมน้ำคลองอัมพวา จึงได้มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขึ้นมาเพื่อสร้างความเป็นระเบียบในการดำเนินการท่องเที่ยว และเห็นถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา ถือเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอัมพวาแห่งนี้โดยตลอด เห็นได้จากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก และต้องการบอกถึงความประทับใจให้คนรู้จัก เป็นการเชิญชวนให้เกิดการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่ชุมชนอัมพวา ทำให้เกิดปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยว พื้นที่ของชุมชนอัมพวาซึ่งมีขนาดเล็กไม่สามารถรองรับได้ รวมถึงปัญหาขยะ ปัญหามลพิษที่เกิดจากการล่องเรือส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ชาวชุมชนต้องเกิดความตระหนักถึงปัญหา และรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สันธุ์ สโรบล (2546: 239-240) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชน โดยการพัฒนาชาวบ้านในพื้นที่ให้มีความรู้และความสามารถ เข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ภูมินิเวศของท้องถิ่น ตระหนักถึงปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยว คุณภาพของระบบนิเวศ รู้แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้วยการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นต่อไปในอนาคต อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

ชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวา ตระหนักถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่และสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน จากปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยว ปัญหาการจราจร ที่จอกรถ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเพิ่มจำนวนการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

และปัญหาการเกิดเสียงรบกวนจากการล่องเรือ หรือปัญหาตัดต้นลำพู จากการเพิ่มจำนวนเรือ จำนวนรอบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

ชาวชุมชนอัมพวา สามารถที่จะอธิบายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของ สถานที่ต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ จากปัญหานักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในเรื่องราวความเป็นมาต่าง ๆ ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ แต่ไม่สามารถสอบถามจากผู้ใดได้ ทั้งนี้ทำให้ชาวชุมชนที่ได้รับรู้ จะเห็นถึงคุณค่า ความสำคัญ เกิดความเป็นเจ้าของ และจะให้ความร่วมมือในการรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งต่างๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน

ชาวชุมชนอัมพวา ทำการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชาวชุมชนตระหนักถึง ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่สถานแห่งนี้ว่าเป็นเพราะสภาพทั่วไป สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวาที่มีอยู่เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา ซึ่งจะทำให้ชาวชุมชนอนุรักษ์และพัฒนาทุนที่มีอยู่ และนำทุนที่มีอยู่มาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้ชาวชุมชนอัมพวามีรายได้ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน

สำหรับนักท่องเที่ยว ทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของชุมชนอัมพวาจากการดำเนินการท่องเที่ยว เช่น สวนผลไม้ หิงห้อย เป็นต้นจากผลการศึกษาที่พบความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่แห่งนี้ อาทิ การให้บริการล่องเรื่อนำเที่ยวทางน้ำที่เพิ่มจำนวนรอบ เพิ่มจำนวนเรือ และเร่งความเร็ว การสร้างบ้านพักในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น